

Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 17.11.1972, sp. zn. 4 Co 225/72, ECLI:CZ:NS:1972:4.CO.225.1972.1

Číslo: 57/1973

Právní věta: Aj v konaní vo veci dôchodkového zabezpečenia osoby trpiacej duševnou chorobou, ktorá nie je len prechodná, treba sa zaoberať predovšetkým otázkou jej spôsobilosti na právne úkony, poprípade ustanovenia opatrovníka tejto osobe. Pokiaľ nebol osobe, ktorá musí mať opatrovníka, ustanovený opatrovník, nezačne sa ani premlčanie jednotlivých splátok dávky dôchodkového zabezpečenia.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 17.11.1972

Spisová značka: 4 Co 225/72

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Opatrovník, Promlčení, Řízení před soudem, Sociální zabezpečení

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 113 101/1964 Sb. § 6

§ 120

§ 17

§ 20

§ 21 103/1964 Sb. § 39

§ 221

§ 224

§ 244 40/1964 Sb. § 10

§ 265 161/1968 Sb. čl. III

§ 27

§ 41 65/1965 Sb. § 12

§ 8

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 57/1973 sb. rozh.

Aj v konaní vo veci dôchodkového zabezpečenia osoby trpiacej duševnou chorobou, ktorá nie je len prechodná, treba sa zaoberať predovšetkým otázkou jej spôsobilosti na právne úkony, poprípade ustanovenia opatrovníka tejto osobe.

Pokiaľ nebol osobe, ktorá musí mať opatrovníka, ustanovený opatrovník, nezačne sa ani premlčanie jednotlivých splátok dávky dôchodkového zabezpečenia.

(Uznesenie Najvyššieho súdu SSR zo 17. 11. 1972, [4 Co 225/72](#))

Správa dôchodkov v Bratislave rozhodnutím z 30. 9. 1971 zamietla žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok s odôvodnením, že nespĺňa podmienky na takúto dávku, lebo nebola zamestnaná po čas potrebný pre nárok na dôchodok podľa ustanovenia § 21 zákona č. 101/1964 Zb., pretože v období 10 rokov pred vznikom invalidity bola zamestnaná len 3 roky a 181 dní.

Krajský súd v Bratislave na návrh navrhovateľky preskúmal rozhodnutie, ktorým bola žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok zamietnutá a potvrdil ho, lebo bol toho názoru, že navrhovateľka sa stala pre duševnú poruchu plne invalidnou 1. 2. 1962 a preto vzhľadom na vznik jej invalidity bolo treba podmienku potrebnej doby zamestnania posudzovať podľa ustanovenia § 13 ods. 1 skôr platného zákona č. 55/1956 Zb.; v zmysle tohto ustanovenia navrhovateľka potrebnú dobu poistenia v rozsahu 5 rokov nepreukázala a preto nemá nárok na invalidný dôchodok, lebo doba nekrytá poistením sa nemôže hodnotiť ako doba zamestnania.

Navrhovateľka podala proti uzneseniu súdu prvého stupňa odvolanie a žiadala, aby sa jej návrhu v celom rozsahu vyhovel.

Odporca navrhol napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdiť.

Najvyšší súd SSR zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Z odôvodnenia:

Podľa lekárskeho posudku je navrhovateľka invalidná od februára 1963 (nie od februára 1962) a príčinou jej invalidity je duševná porucha.

Takáto porucha, ktorá nie je len prechodná, môže odôvodňovať pozbavenie spôsobilosti na právne úkony, prípadne jej obmedzenie (porov. § 10 ods. 1 a § 20 O. z. a § 12 ods. 2 a 3 Zák. práce). Osobám, ktoré sú pozbavené spôsobilosti na právne úkony alebo ktorých spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, ustanovuje sa opatrovník (porov. § 27 ods. 2 O. z. a § 17 odst. 1 Zák. práce). Otázka spôsobilosti na právne úkony nemá dosah iba v oblasti zastupovania, ale má svoj právny význam aj pri plynutí premlčacích lehôt. Ak totiž ide o nároky osôb, ktoré musia mať opatrovníka, nezapočítava sa do plynutia lehoty určenej pre uplatnenie nároku doba, počas ktorej opatrovník nebol ustanovený, premlčanie nároku sa dovedy nezačne a prípadne už začaté premlčanie sa neskončí (porov. § 113 O. z. a § 265 ods. 2 Zák. práce).

Zákon č. 101/1964 Zb. /1/ o sociálnom zabezpečení síce obdobné ustanovenie nemá, ale to neznamena, že uvedeným osobám sa obdobná ochrana v rámci sociálneho zabezpečenia neposkytuje. Naopak, z jednotnosti právneho poriadku vyplýva potreba analogického postupu aj ohľadne dávok dôchodkového zabezpečenia, pokiaľ sú, pravda, inak splnené zákonné predpoklady.

Ďalej súd prvého stupňa pochybil v tom, že si pre posúdenie veci nezistil potrebné skutočnosti ani v otázkach započítania doby pre vznik nároku na dávku, hoci povinnosťou súdu aj v konaní podľa ustanovení § 244 a nasl. O. s. p. je čo najúplnejšie a najúčelnejšie zistiť skutočný stav veci, bez ohľadu na návrhy a prednesy účastníkov konania (§ 6, § 120 ods. 1 O. s. p.). Súdom má pri hodnotení dôkazov prihliadať na všetko, čo v konaní vyšlo najavo, a pri posudzovaní existencie či neexistencie podmienok pre vznik nároku na dávku posudzovať splnenie týchto podmienok zo všetkých hľadísk prichádzajúcich do úvahy. Súdom prvého stupňa síce správne vychádzal zo záveru, že splnenie

podmienok nároku na invalidný dôchodok u navrhovateľky treba vzhľadom na vznik invalidity posudzovať podľa skôr platného zákona č. 55/1956 Zb., ale zanedbal posúdiť možnosti splnenia podmienok aj podľa ďalších platných predpisov. Pre svoje závery, že navrhovateľka nemá potrebných 5 rokov zamestnania (činnosti v JRD) v období 10 rokov spätne od vzniku invalidity, nemal zistený skutočný stav veci.

Podľa potvrdenia Jednotného roľníckeho družstva v Ch. a podľa prehlásenia A. B., bývalého predsedu JRD v Ch., navrhovateľka pracovala v tomto družstve aj v období 1957 až 1959. Obdobie 10 rokov, z ktorého treba zisťovať dobu poistenia v rozsahu 5 rokov, je vzhľadom na ustálený vznik invalidity od 1. 2. 1963 do 1. 2. 1953. V osobnom liste dôchodkového zabezpečenia má navrhovateľka vykázanú dobu poisteného zamestnania v tomto období iba v rokoch 1959 až 1963, ale nevykazuje v tomto čase činnosť v JRD a súd túto spornú dobu nedošetřil. Podobne nedošetřil, či navrhovateľke bola započítaná náhradná doba v plnom rozsahu (§ 6 ods. 2 zákona č. 55/1956 Zb.), lebo odporca túto dobu v osobnom liste dôchodkového zabezpečenia navrhovateľke osobne nevykazuje, hoci navrhovateľka tvrdila, že bola dlho práceneschopná.

Ďalej súd neskúmal, či navrhovateľka - v prípade, že nespĺňala podmienky na invalidný dôchodok podľa ustanovenia zákona č. 55/1956 Zb., alebo podľa vládneho nariadenia č. 56/1956 Zb. - nemá nárok na invalidný dôchodok podľa ustanovení zákona č. 101/1964 Zb., alebo podľa zákona č. 103/1964 Zb., /2/ vzhľadom na možnosti započítania doby nepoisteného zamestnania a činnosti v JRD (§ 6 zákona č. 101/1964 Zb., a § 39 zákona č. 103/1964 Zb.). V takomto prípade by jej mohol nárok na dávku vzniknúť najskôr účinnosťou nových predpisov (napr. novelizáciou § 39 ods. 2 zákona č. 103/1964 Zb. v čl. III bod 2 zákona č. 161/1968 Zb.).

Súd mal ďalej skúmať, či navrhovateľka prerušenú dobu zamestnania, alebo činnosti v JRD nemala ospravedlnenú (§ 7 ods. 2 zákona č. 55/1956 Zb., § 8 ods. 2 zákona č. 101/1964 Zb., a § 41 ods. 2 zákona č. 103/1964 Zb.).

Súd prvého stupňa z týchto hľadísk vec neposudzoval. Preto konanie pred súdom prvého stupňa bolo neúplné lebo súd nemal vyriešenú otázku spôsobilosti navrhovateľky na právne úkony, poprípade jej zastupovania, a nemal ani potrebné podklady pre posúdenie splnenia podmienok u navrhovateľky na dávku z dôchodkového zabezpečenia. Preto odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na doplnenie dokazovania a na nové rozhodnutie (§ 221 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 O. s. p.), a to aj ohľadne trov konania podľa ustanovenia § 224 ods. 3 O. s. p.

1) Úplné znenie zákona so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 5/1972 Zb.

2) Úplné znenie zákona so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 8/1972 Zb.